

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijldrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Kantens; A. Janse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkemaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkemaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Kloosterburen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streekerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Kagawa en het Christendom, I. — Uit de Schrift: Het aanvullend gebod. (1 Kon. 18:42b.) — Kerkelijk Leven: Nogmaals: de motie-Roermond-Vendo. Prof. Hepps misverstanden inzake de algemeene genade, XIII. Hoe Prof. Dr V. Hepp citeert, VI. De omgekeerde wereld — inderdaad. Een „zwarte lijst“ voor Jeugdcentrales, I. — Even Parkeeren: Het peil der gemeente. — Pop. Wet. Schetsen: Augustus' registratie: Davids restauratie, I. — Lit. en Kunst: Vlaanderen roept. — Uit het Pol. en Soc. Leven: „Kerk en Socialisme“, III. — Vakwetenschap en Praktijk: De betekenis van de Prot. Chr. Centrales en vakorganisaties van patroons voor het kerkelijk, politiek en maatschappelijk leven in ons vaderland, VI. — Perschoonw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Kagawa en het Christendom.

I.

Het is al weer eenige jaren geleden, dat het eerste boek van Kagawa in het Nederlandsch vertaald, het licht zag en de aandacht vestigde op den persoon en den arbeid van den man, die in weinig jaren heel Japan door zijn ideeën in beweging bracht. Sindsdien is de belangstelling in Nederland voor Kagawa's werk niet verslapt. Regelmatig werden boeken van hem in onze taal overgezet en blijken de herdrukken die er van de bekendste boeken van de pers kwamen, werden ze gelezen ook. Het mag zelfs verwacht worden dat in de komende tijden de interesse voor den arbeid van den Japanner eerder zal toenemen dan verflauwen, aangezien de secretaresse van Kagawa, Miss Helen Topping, die een reis door verschillende landen van Europa maakte en ook Nederland op haar tournee bezocht, zeer onlangs heeft medegedeeld, dat het in het voornemen van Kagawa ligt, om over twee jaar o.a. een reis naar Holland te maken.¹⁾

Met dit vooruitzicht voor oogen kan het gewenscht zijn de houding van Kagawa tegenover het Christendom aan een eenigszins breder onderzoek te onderwerpen. Er is toch in onze kringen geen eenstemmige meening over den arbeid van Kagawa en vooral niet over zijn christelijk beginsel. Dit kan aanstonds gedemonstreerd worden aan eenige uittalingen van zeer recenten datum.

Miss Topping, die ruim veertig jaar in Japan heeft gewoond en die niet alleen Kagawa's secretaresse, maar ook tegelijk zijn ijverige propagandiste is, heeft omstreeks half October in een conferentie met den Centralen Bond van Nederlandsche Verbruikcoöperaties, een moderne organisatie, eenige mededeelingen gedaan aangaande den stand van zaken in Japan. Zij heeft daarbij vanzelfsprekend breedvoerig uitgeleid over den arbeid van Kagawa, maar dit op zulk een wijze gedaan, dat haar getuigenissen aangaande Kagawa's streven den aanwezigen redacteur van „De Standaard“ nogal ver af leken te staan van Kagawa's eigen verklaringen in zijn boeken als „Ga uit in de straten“ en „Levensvernieuwing“. Deze gedachte schreef hij neer: „Wanneer men Miss Topping hoort spreken krijgt men het eigenaardige gevoel, dat er een zekere afstand is tusschen het woord van Kagawa, zooals ons dat in de lectuur heeft bereikt, en deze mondelinge toelichting van zijn secretaresse.“ Deze afstand bleek, zooals uit het verslag van deze bijeenkomst verder kan worden afgeleid, voornamelijk een gevolg te zijn van de vreemdsoortige bespiegelingen van Miss Topping op het gebied der theologie. De redacteur was blijkbaar van oordeel dat dergelijke ideeën, als door Miss Topping gepropageerd werden, door Kagawa niet gehuldigd zouden worden. En om uit de moeilijkheid te geraken besloot hij tenslotte:

„Zoo houden wij het voorloopig maar bij Kagawa, zooals hij in zijn boeken zich aan ons voorstelt.“

Het is natuurlijk niet de bedoeling vooruit te loopen op het onderzoek aangaande Kagawa's ideeën betreffende kerk en Christendom, maar het moet toch minder juist geacht worden een tegenstelling te scheppen tusschen den Kagawa, zooals hij zich in zijn boeken uitdrukt en den Kagawa zooals hij zich uitlaat door middel van zijn secretaresse. Het mag niet worden aangenomen dat iemand, die jarenlang in de omgeving van Kagawa gewerkt heeft, een tendentieuze voorstelling zou geven van diens gedachten. Bovendien spreekt Kagawa zelf in zijn boeken met de meeste waardeering van den arbeid van Miss Topping.²⁾

Het zal het beste zijn aan te nemen dat Kagawa's secretaresse volkomen juist diens gedachten zal hebben weergegeven, en dat de geschriften van den Japanner in verband daarmee nog eens aan nieuw onderzoek worden onderworpen.

In elk geval mag zooveel duidelijk zijn dat nog geen juiste beschouwing over Kagawa's gedachten-gang op die conferentie kon worden verkregen.

Merkwaardig genoeg kon men echter enkele dagen later uit „De Standaard“ vernemen, dat er bij een nieuwe samenspreking, thans tusschen het Christelijk Nationaal Vakverbond en Miss Topping, principiële overeenstemming geconstateerd kon worden tusschen de grondgedachten van deze organisatie en Kagawa's vakbeweging in Japan.

Dit is het, wat Kagawa zoekt, riep Miss Topping op een oogenblik uit. Het was echter niet alleen Miss Topping, die zich aldus uittiet, de overeenstemming werd wederzijds geconstateerd.³⁾

Toch schijnt er eenige onzekerheid gebleven te zijn. Op een derde conferentie, Zaterdag 13 Nov. 1937 te Utrecht gehouden, heeft de heer C. Smeenk nog eens nadrukkelijk geïnformeerd naar Kagawa's standpunt ten aanzien van den Christus.

Uit deze voorbeelden mag afgeleid worden, dat men in de kringen van het Christelijk Nationaal Vakverbond nog niet „klaar“ is met Kagawa en zijn arbeid. Den eenen keer wordt een onderscheid gezien tusschen Kagawa en zijn secretaresse, wat betreft hun beschouwingen aangaande godsdienstige kwesties; den volgende keer moet er principiële overeenstemming bestaan tusschen de Nederlandsche en de Japansche Christelijk-Sociale Bewegingen, en weinig later moet nog weer publiek de vraag gesteld worden, hoe Kagawa staat tegenover den Christus der Schriften. Zoo blijft de vraag dus open voor beantwoording: Hoe staat Kagawa tegenover het Christendom?

Om op deze vraag een antwoord te kunnen geven, zijn er evenwel eigenaardige moeilijkheden te overwinnen. De Buskes heeft ten aanzien van de beantwoording van deze vraag deze uitspraak gedaan: „Overigens hebben zij zeer beslist ongelijk, die Kagawa buiten het positieve Christendom zouden willen plaatsen. Het is natuurlijk vrij eenvoudig enkele toespraken van hem te publiceren, waarin de volle accoorden van het evangelie weinig of niet doorklinken. Wie daarin liefhebberij heeft, en wie meent kerk en Christendom daarmee een dienst te bewijzen, hij ga zijn gang. Ons schijnt dit niet alleen een onvruchtbare, maar ook een eigengerechte daad.“⁴⁾

Het is erg verdrietig dat Kagawa op deze manier door de Buskes in bescherming wordt genomen en tegen een eventuele veroordeeling van zijn standpunt wordt verdedigd. Ook met betrekking tot den persoon van Kagawa geldt het woord der Schrift: Geliefden, geloof niet een iegelijke geest, maar beproeft de geesten of zij uit God zijn; want vele

Niet is voor half of heel afgeweken leeraars zoo dood-gevaarlijk, als wanneer het hun gelukt, om door hun relatien, persoonlijke vroomheid enz., toch voor orthodox versleten te worden.

Dat stompt den prikkel af, maakt hen ongewoelig; en verstikt de betere kiem.

Dr A. KUYPER,
De Heraut, No. 866, 19 Nov. 1888.

valsehe profeten zijn uitgegaan in de wereld. (1 Joh. 4:1.) En als een eerlijk onderzoek van de geschriften van Kagawa zou aantoonen dat hij niet staat op den grondslag van het positieve Christendom, dan mag de Buskes en niemand deze handelwijze brandmerken als een onvruchtbare daad en als een eigengerechte handeling. Bovendien wordt door de Buskes de kwestie waar het om gaat, niet zuiver gesteld. Het gaat niet over een min of meer onduidelijk zich uitspreken, maar het gaat om de vraag of Kagawa het Christendom vervalscht, ja dan neen. Het recht mag aan niemand worden ontzegd om Kagawa's beschouwingen, zoogoed als die van ieder ander, te toetsen aan de Heilige Schrift en de belijdenis.

Een andere moeilijkheid is deze. Op de vraag van den heer Smeenk heeft Miss Topping op de laatste conferentie meegedeeld, dat juist de boeken, waarin Kagawa duidelijk over den Christus spreekt, (spr. noemde: meditatie over het kruis van Christus) niet in het Nederlandsch vertaald zijn.⁵⁾

Hoewel het eenigszins verwonderlijk geacht mag worden dat deze boeken niet voor vertaling in aanmerking zijn gekomen, zullen wij toch van deze verklaring acte nemen. Tegelijk moet echter vastgesteld worden, dat wel zooveel boeken van Kagawa in het Nederlandsch vertaald zijn, dat wij ons in groote trekken voor den geest kunnen stellen, welke ideeën door hem worden aangehangen. Wij noemen bijv. „Christus en Japan“⁶⁾ en vooral „Levensvernieuwing“, een bundel toespraken gehouden door Kagawa op zijn evangelisatietochten door Mantsjoerie en door het noordelijk deel van Kyushu, om aan de „Koninkrijk-Gods-beweging“ kracht bij te zetten. Het mag toch worden aangenomen, dat Kagawa zich in deze toespraken helder uitgedrukt heeft ten aanzien van de centrale waarheden van de christelijke belijdenis.

Een ander bezwaar is nog de vreemde manier, waarop Kagawa zijn beschouwingen pleegt voor te dragen. Wie zijn evangelisatietoelagen bijv. leest, kan zich niet aan den indruk onttrekken, dat Kagawa hier en daar van den hak op den tak springt. Een veelheid van onderwerpen wordt ter sprake gebracht, terwijl het in sommige gevallen niet eens mogelijk is, ook maar een ver verwijderd verband aan te wijzen. In een verhandeling over: God en het Lijden, voorkomende in den bundel „Levensvernieuwing“ en groot zestien bladzijden, wordt meer dan één bladzijde besteed aan de theorie betreffende wetten en variaties, die de erfelijkheid beheerschen. Enkele onderzoekingen van Mendel en een uitspraak van een hoogleraar van de Universiteit van Toronto worden daarbij behandeld. In dezelfde verhandeling worden ook nog ruim twee bladzijden gewijd aan het weergeven van interessante bijzonderheden uit het leven der mieren: welke soorten mieren er zijn, hoe de mieren het voedsel verwerken, hoe de mieren zich gedragen bij overstromingen enz. Ik heb dit voorbeeld voor de vuist weg gekozen en zou er gemakkelijk vele andere aan kunnen toevoegen. Nu mag dit alles zeer interessant zijn om te lezen, men zou toch wenschen dat Kagawa wat minder van zijn onderwerp afdwaalde en wat meer belijnd zijn gedachten ontwikkelde. Al de boeken van

2) Vgl. Levensvernieuwing door Toyohiko Kagawa. Uitg. N.V. G. J. A. Ruijs, Zutphen, 1932, pag. 136.

3) Vgl. „De Standaard“, 23 Oct. 1937.

4) J. J. Buskes Jr. Het Evangelie in de wereld van heden, 1936, pag. 95.

5) Vgl. „De Standaard“ van Maandag 15 Nov. 1937.

6) Libellenserie 103—104, Bosch en Keuning te Baarn.

1) Zoo een mededeeling in De Standaard van 16 Nov. 1937.